

світового руху і він успадкував від світового спортивного руху основні принципи олімпізму.

Разом з тим, як показує практика, окрім позитивного впливу олімпійських традицій і принципів на спортивний рух інвалідів, на жаль, спостерігається зміщення акцентів з адаптивної спрямованості на досягнення рекордів і завоювання медалей. Підтвердженням цьому є процентне співвідношення числа інвалідів, що займаються фізичною культурою і спортом до загальної кількості офіційно віднесених до цієї категорії. За даними „Інваспорт”, менше 2% інвалідів нашої країни залучені до фізкультурно-оздоровчої діяльності, в той час як більше ніж 98% такої можливості не мають.

Поєднання діяльності Національного комітету спорту інвалідів України і державної системи „Інваспорт” стало могутнім фактором розвитку фізичної культури і спорту інвалідів у нашій державі і представлення її на міжнародній арені. Проблемою залишається те, що фактично існуюча галузь діяльності досі не має державного статусу і не має відповідного кадрового забезпечення.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ У ВИХОВАННІ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

В. В. Топал

Херсонська державна морська академія, м. Херсон.

Заняття з фізичного виховання – чудова школа для виховання вольових якостей: рішучості, сміливості, цілеспрямованості, витримки і самовладання, ініціативи і самостійності, а також дисциплінованості. Вольові якості виховуються під час спортивних занять, тобто курсант долає свої недоліки, вчиться не боятись труднощів, добиватися поставленої мети. Перераховані якості перевіряються в ході навчальних занять, спортивних змагань та правильно організованих тренувань (1,2,3).

Кожен курсант відрізняється різними вольовими якостями. Необхідним фактором розвитку волі є переборювання перешкод на шляху. І кому, як не морякам слід розвивати волю, щоб забезпечити поступове зростання кількості і ступеню труднощів та перешкод, які виникають в процесі підготовки до практичної діяльності, а також під час роботи на морі (4,5,6).

Воля в значному ступені виховується на заняттях з фізичного виховання, і у змаганнях, де спортивна боротьба викликає емоційний підйом, сприяє виявленню всіх сил і здібностей. Уміння володіти своєю поведінкою – важлива якість зрілої, дорослої людини. «Ми тільки тоді можемо говорити про формування особистості, - писав Л. Виготський, - коли є очевидним

оволодіння власною поведінкою». П. Рудик відзначає, що «вивчення структурних особливостей вольових якостей особистості має своїм наслідком наукове психологічне обґрунтування засобів і методів виховання цих якостей. Поза такого психологічного вивчення методика вольового виховання набуває грубо емпіричний характер і чисто призводить до результатів, протилежних тим цілям, які ставить перед собою вихователь». Серед спортивних психологів прийнято розділяти вольові якості за ступенем їх значущості. Найчастіше їх поділяють на загальні і основні. Перші мають відношення до всіх видів спортивної діяльності, другі визначають результативність у конкретному виді спорту. До загальних вольових якостей П. Рудик та В. Калін віднесли цілеспрямованість, дисциплінованість і впевненість. До основних П. Рудик та В. Калін відносять наполегливість, завзятість, витримку і самовладання, сміливість і рішучість, ініціативність і самостійність (7,8,9). Також, з вольовими якостями моряки повинні мати і високі моральні якості: почуття обов'язку і відповідальності перед командою, почуття товариства, дружби, честі та справедливості (10,11,12).

Висновки

1. Проблема виховання вольових якостей за допомогою фізичної підготовки є недостатньо розкритою та потребує подальшого наукового дослідження, адже ті педагогічні умови та методи, що використовуються у професійній освіті, потребують суттєвих змін.

2. Для підвищення ефективності навчального процесу за компонентами підготовки (фізичної та вольової) для курсантів, варто використовувати більше ігрових занять, тренувань, контрольних та рухливих ігор, які спрямовані на розвиток швидкості рухів, швидкості рухової реакції, спритності, товариства, дружби, честі та справедливості.

3. Виховання вольових якостей є досить важливим в педагогічній теорії та практиці, оскільки раціональне його використання надає змогу сформувати особистість курсанта як вольової, мужньої, стійкої, дисциплінованої та самостійної людини. Що, в свою чергу, надасть суспільству повноцінну розвинену особистість з психологічною та вольовою готовністю.

Література

1. Гузарь В.Н., Чурганов О.А., Свирида В.С. Развитие волевых качеств моряка средствами спортивных и подвижных игр. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах*: матеріали XV Міжнар. наук. конф. Харків: ХДАФК, 2019, 8-13.

2. Гузарь В.Н., Болотин А.Э., Юськів С.Н. Развитие тактического мышления, внимания и способностей моряка управлять своими эмоциям

середствами подвижних и спортивних игр. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах*: матеріали XV Міжнар. наук. конф. Харків: ХДАФК, 2019, 14-19.

3. Годлевський П.М., Саратовський О.В. Рукопашний бій в професійній діяльності курсантів Херсонської державної морської академії. Єдиноборства. Харків: ХДАФК, 2019. №1 (11). С.24-38.

4. Годлевський П.М., Круглик М.І. Фізичне виховання як основа рішення проблем підготовки спеціалістів для транспортної галузі. Сучасні енергетичні установки на транспорті, технології та обладнання для їх обслуговування: матеріали 10-ї Міжнародної науково-практичної конференції, Херсон, 2019. С.247-250.

5. Гузар В.М., Юськів С.М. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів засобами спеціалізованих рухливих ігор. *Спортивні ігри*. Харків: ХДАФК, 2019, 2 (12), 13-22. <http://doi.org/10.5281/zenodo.2544951>

6. Гузарь В. Автоматизована обробка інформації з фізичної культури і спорту. *Педагогіка, психологія та медико – біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 2001, 10, 6-11.

7. Выготский Л.С. Вопросы психологии воли// Лев Выготский/ Собр. соч. Т. 4.- М., 1983.-225с.

8. Калинин В.К. На пути построения теории воли / Владимир Калинин. – М.: Психологический журнал.-1989.- №2 – с.15-19.

9. Рудик П.А. Психология воли спортсмена / Павел Рудик. – М., Физкультура и спорт, 1973. –с.6-14.

10. Гузар В.М., Юськів С.М. Психологічні аспекти фізичного виховання спеціалістів торгового флоту. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: 2019 рік*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 28 вересня 2019 р. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 248-251.

11. Strikalenko, Y., Shalar, O., Huzar, V., Andriieva, R., Zhosan, I., & Bazylyev, S. (2019). Influence of the maximum force indicators on the efficiency of passing the distance in academic rowing. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, Vol. 19 (3), Art 218, 1507-1512. DOI:10.7752/jpes.2019.03218

12. Топал В.В., Саратовський О.В., Круглик М.І. Оптимальний руховий режим і фізіологічні основи навчання в спорті. Актуальні проблеми громадського здоров'я та рухова активність різних верств населення: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф., Херсон, 2019, 195-200.